

Vlaams
Parlement

vergadering **C262**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 9 juni 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Lode Ceyskens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de Raad voor Vergunningsbetwistingen en de tussenkomst van de leidend ambtenaar bij het instellen van beroep – 2273 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de invoering van een uniform watertarief – 2332 (2014-2015)	4
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over signaalgebieden – 2336 (2014-2015)	7
VRAAG OM UITLEG van Ingrid Pira aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de aanpak van woonreservegebieden in Vlaanderen – 2353 (2014-2015)	9
VRAAG OM UITLEG van Ludo Van Campenhout aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het ecologisch drinkwatertarief voor bedrijven – 2361 (2014-2015)	18
VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de duurzaamheidsmoetheid van de Vlaming – 2444 (2014-2015)	20

VRAAG OM UITLEG van Lode Ceyskens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de Raad voor Vergunningsbetwistingen en de tussenkomst van de leidend ambtenaar bij het instellen van beroep – 2273 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

De heer Lode Ceyskens (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik zou een heel pertinente vraag willen stellen over de personen en instanties die een beroep kunnen instellen bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen inzake vergunningsbeslissingen. Ik wil even de sympathie van de collega's winnen door ze niet alle zeven op te sommen, maar er is een duidelijk lijstje van zeven verschillende personen en instanties die in beroep kunnen gaan.

Bij de opstart van de Raad voor Vergunningsbetwistingen werd vastgesteld dat een belangrijk aandeel van de verzoekschriften ingesteld werd door een overheidsinstantie. In de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet dat aanleiding heeft gegeven tot de opmaak van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, is nochtans het 'subsidiariteitsbeginsel' altijd heel erg benadrukt. Ter zake spelen de principes van het Europees Handvest inzake lokale autonomie.

Een belangrijke maatregel om het aantal verzoekschriften te stroomlijnen, vormt de tussenkomst van de leidend ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen. Hieromtrent stelt het jaarverslag 2013-14 van de Raad voor Vergunningsbetwistingen als volgt: "Verhoudingsgewijs is het aantal verzoekschriften dat werd ingesteld door een overheidsinstantie verder gedaald van 28 procent tijdens het derde werkjaar, naar 19 procent tijdens het vorige werkjaar en naar 16, 3 procent tijdens het huidige werkjaar. Tot de overheidsinstanties behoren de colleges van burgemeester en schepenen voor zover zij zelf niet de aanvrager van de vergunning zijn, de lokale overheden zelf en de leidende ambtenaren van het departement Ruimte Vlaanderen en van andere departementen of agentschappen. De opvolging van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaren door de leidend ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen speelt een bepalende rol bij de evolutie van dit procentueel aandeel."

Minister, gelet op deze stroomlijnende rol van de leidend ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen zou ik u slechts één vraag willen stellen. Kan het Vlaamse Gewest of een van zijn departementen of agentschappen – buiten het geval waarin zij tijdig advies verstrekten of ten onrechte niet om advies werden verzocht – zonder tussenkomst van de leidend ambtenaar een juridische beroep bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen instellen tegen individuele vergunningsbeslissingen van lokale besturen op grond van het algemeen belang van de ruimtelijke ordening, op grond van enig wettigheidstoezicht?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, collega's, in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening staat dat het toezicht op de vergunningsbeslissingen van de lokale besturen toekomt aan de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar. Er geldt ook dat het instellen van juridische beroepen in functie van de vrijwaring van de ruimtelijke ordening toekomt aan de leidend ambtenaar van Ruimte Vlaanderen. Andere entiteiten komen er dus niet op voor.

Er is ook nog artikel 4.8.11, §1, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, dat betrekking heeft op de mogelijkheid in hoofde van andere leidinggevende ambtenaren van een adviserend departement of een agentschap om een beroep

bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen in te stellen. Dat moet ter vrijwaring zijn van een specifieke taakstelling die zij hebben. Het zijn heel strikte voorwaarden. Het gaat over een departement of agentschap dat advies moet verlenen; dat advies moet tijdig worden verstrekt.

Over welke instanties gaat het? Het gaat over het agentschap Onroerend Erfgoed, het Agentschap Wegen en Verkeer, Landbouw, Visserij, de Vlaamse Milieumaatschappij, Scheepvaart, Waterwegen en Zeekanaal, het Agentschap voor Maritieme Dienstverlening, het departement Mobiliteit, het Agentschap voor Natuur en Bos en Leefmilieu, Natuur en Energie. Het is heel strikt bepaald. Het is een limitatieve lijst.

Er is ook de mogelijkheid dat departementen en agentschappen – en daar knelt waarschijnlijk het schoentje – een beroep instellen tegen een vergunnings-beslissing wanneer ze zelf – zoals ook een particulier dat kan – hinder of nadeel ondervinden van een beslissing. Dat kan dus niet op basis van een algemeen belang of een algemeen wettigheidstoezicht, maar wel op basis van een persoonlijk belang van die betreffende entiteit. Een voorbeeld is wanneer een stelplaats van De Lijn zou worden belemmerd door een nieuw vergunde constructie; dan kan De Lijn daartegen in beroep gaan omdat ze daar persoonlijk een nadeel van zou ondervinden.

Er moet dus een onderscheid worden gemaakt. Het is niet zo dat elk departement of agentschap zomaar in beroep kan gaan. Het is strikt bepaald.

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

De heer Lode Ceyskens (CD&V): Minister, ik dank u voor uw duidelijk antwoord.

Ik heb nog één korte vraag. Mag ik concluderen dat een beroep dat wordt ingesteld zonder de leidend ambtenaar en zonder dat een rechtstreeks nadeel is voor de betrokken entiteit, per definitie onontvankelijk is?

Minister Joke Schauvliege: Dat klopt, dat is een juiste analyse.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de invoering van een uniform watertarief – 2332 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

De heer Bart Nevens (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, conform het Vlaams regeerakkoord maakt de Vlaamse Regering werk van een uniform watertarief voor heel Vlaanderen, dit in lijn met de sociale en ecologische doelstellingen die de rode draad vormen in onder meer de beleidsnota Omgeving. De filosofie is eenvoudig: wie veel water verbruikt, zal meer moeten betalen; wie zuiniger omspringt met water zal ervoor beloond worden.

Dit is in feite niet meer dan normaal, wetende dat een stuk van die waterfactuur, namelijk één derde van de totale zuiveringsfactuur in Vlaanderen, nu nog met algemene middelen wordt betaald en twee derde daadwerkelijk door de consument. De consument die meer verbruikt, zal in de toekomst dus ook meer moeten bijdragen aan de sanering ervan.

De laatste maanden werd er in het Vlaams Parlement al vaak over deze maatregel gediscussieerd. Naast het parlementaire circuit werd er uiteraard in de media heel wat over gezegd en geschreven.

Minister, ik heb de volgende vragen voor u. Op 17 maart 2015 verklaarde u in de commissie Leefmilieu het volgende: "De Vlaamse Regering is (...) in overleg met organisaties waar armen het woord nemen, met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, maar ook met organisaties zoals de Gezinsbond en uiteraard ook met de drinkwatermaatschappijen zelf." Tijdens de plenaire vergadering van 22 april antwoordde u dat "er overleg is gepleegd met al die actoren. Al de principes zijn besproken."

Wat is de stand van zaken? Zijn er knelpunten en zo ja, welke? Welke timing stelt u voorop voor de verdere afwikkeling van dit dossier en voor de uiteindelijke bepaling van de waterprijs?

Mijn tweede vraag is gebaseerd op een artikel in Het Laatste Nieuws over de Inspectie van Financiën (IF). De IF noemt het in een recent rapport wenselijker om de regel van de 15 kubieke meter gratis water wat bij te sturen, dan om die, zoals in uw voorstel, af te schaffen. Volgens de inspectie zou dat immers heel wat gezinnen treffen die zuinig omgaan met hun waterverbruik. Volgens diezelfde inspectie is het onduidelijk of die correctie het negatieve effect van de afschaffing zal kunnen opheffen. De IF stelt bijgevolg dat de factuur met ongeveer 100 euro zou kunnen stijgen. Toch geeft de inspectie een gunstig advies en schaaft ze zich achter de plannen omtrent de watertarieven. Kunt u deze, toch ietwat ambivalente, houding van de Inspectie van Financiën alsook haar advies kaderen?

Hebt u zicht op de structuur van de tarieven? Er zijn vandaag de saneringsbijdrage, de abonnementskost en het daadwerkelijke verbruik van water. Blijft dat zo? Wijzigt dat? Of wijzigen de verhoudingen? En welke schalen zullen worden gebruikt? Wat zal de grens voor het vaste tarief zijn?

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

De heer Rob Beenders (sp-a): Voorzitter, minister, ik sluit me graag aan bij de vragen die de collega net heeft gesteld. Ik meen dat het logisch is dat deze vragen blijven terugkomen. Er werd al regelmatig gesuggereerd dat de drinkwaterfactuur niet zou stijgen, maar concrete bedragen om dit te bewijzen, ontbreken nog steeds. Dat is wellicht ook de reden waarom in het rapport van de Inspectie van Financiën geen duidelijke standpunten kunnen worden ingenomen. U kunt wel weerleggen wat er allemaal in staat en herhalen dat de factuur niet zal stijgen en dat er geen probleem is voor grote gezinnen, maar zolang er geen cijfers op tafel liggen, kunnen we niet correct discussiëren met elkaar en kunnen we niet weten of de drinkwaterfactuur al dan niet omhoog zal gaan bij een gelijklopend verbruik.

Ofwel discussiëren we nog weken over wie er gelijk heeft, ofwel berekenen we op basis van cijfers die worden voorgelegd, concreet of de drinkwaterfactuur zal stijgen bij een gelijklopend verbruik of niet. De enige vraag die ik hier nog aan kan toevoegen is: wanneer mogen we die cijfers verwachten en kunnen we zien of de drinkwaterfactuur zal stijgen of niet?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, dames en heren, uiteraard komt er in uitvoering van het regeerakkoord een wijziging van het Drinkwaterdecreet. Wanneer het is goedgekeurd door de Vlaamse Regering, zal het hier in het Vlaams Parlement heel grondig besproken kunnen worden.

In het regeerakkoord staat dat de vaste vergoeding er komt, dat de 15 kubieke meter gratis water wordt afgeschaft, dat er een bijsturing komt, een vergoeding, voor gezinnen en dat er sociale correcties komen, budgetneutraliteit en meer uniformiteit. Met die bepalingen zijn we aan de slag. Verschillende scenario's

worden uitgewerkt, we zijn nog volop in bespreking. U begrijpt dat ik daar niet op kan vooruitlopen.

De timing is wat werd vooropgesteld: de wijzigingen zullen ingaan op 1 januari 2016. Dat is nog steeds de datum die we voor ogen houden.

Mijnheer Nevens, u vraagt naar mijn visie op het advies of het verslag van de Inspectie van Financiën. Samen met u heb ik gezien wat er in de pers verschenen is. U verwijst naar een aantal passages, maar ik zal er niet op reageren. Op dit moment werken we aan een beslissing, aan de wijziging van het Drinkwater-decreet. Op basis van de gegevens die daarin staan, zullen we pas te gronde kunnen discussiëren. Ik heb wel gelezen in het advies of het verslag van de IF dat ze uitgaat van een ongewijzigd beleid: van de afschaffing van de gratis 15 kubieke meter water bij een ongewijzigd beleid. Dat is natuurlijk niet wat wij van plan zijn. Dat is ook niet conform het regeerakkoord. We werken aan andere uitkomsten.

Wat de keuzes betreft, heb ik daarnet verwezen naar de context die ook in het regeerakkoord staat. Het is belangrijk dat er voldoende prikkels zijn voor een duurzaam watergebruik. Dat zijn alle parameters waar wij samen mee aan de slag gaan en waar wij binnenkort naar het parlement mee hopen te kunnen komen.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

De heer Bart Nevens (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord, maar het meeste daarvan wisten we al. Ik ben wel blij te horen dat de principes gehandhaafd blijven zoals beschreven in het regeerakkoord: de budgetneutraliteit, de sociale correcties, het doelgroepenbeleid voor grote gezinnen en de afschaffing van de 15 kubieke meter gratis water.

Ik vrees wel dat dit geen gemakkelijke oefening wordt omdat er verschillen zijn op provinciaal vlak. Per provincie worden andere tarieven gehanteerd met andere watermaatschappijen. Er zal dan ook een consensus moeten worden gezocht om een uniform tarief te kunnen vastleggen voor heel Vlaanderen. Ik zal nog wat geduld oefenen en u bij gelegenheid verder vragen stellen over dit dossier.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

De heer Rob Beenders (sp-a): Minister, ik vind het heel jammer dat u geen antwoord hebt gegeven. U hebt hier om de antwoorden heen gefietst die we al hadden gehoord. Uiteindelijk bent u het die de discussie is gestart in de media door op een bepaald moment te lanceren dat er nieuwe en uniforme tarieven zullen komen en dat de tarieven voor niemand zullen stijgen. De burgers en het parlement zijn vooral geïnteresseerd in die nieuwe tarieven. Het is dan ook logisch dat wij u daar in het parlement vragen over stellen. Het is alleen jammer dat wij na een aantal maanden nog altijd niet veel verder staan en dat er intussen rapporten opduiken van mensen die ongerust zijn over de stijging van de waterfactuur.

U geeft geen antwoord op die vragen, maar u herhaalt telkens opnieuw dat de waterfactuur niet zal stijgen. Ik hoop echt dat u gelijk hebt, en wij zullen ook als eersten applaudisseren als dat lukt, maar ik blijf het jammer vinden dat u de discussies start en ons dan maandenlang in het ongewisse laat. Wanneer wij dan vragen ter verduidelijking stellen, krijgen we een nietszeggend antwoord. U had misschien beter gewacht met de communicatie tot er meer duidelijkheid was, dan was de ongerustheid vandaag wellicht ook niet zo groot geweest.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik heb daarnet gezegd dat er meer uniformiteit moet komen, dat staat ook in het regeerakkoord. Maar dat betekent niet dat de tariefstructuren overal dezelfde zullen zijn. Het gaat immers over verschillende drinkwatermaatschappijen. Er zullen dus nog regionale verschillen zijn maar die zullen wel dichterbij elkaar liggen. Ook de structuur zal dezelfde zijn.

Mijnheer Beenders, u zegt dat ik de discussie zelf ben aangegaan. Ik laat dat terzijde. Wanneer ik echter ook vanuit de oppositie word ondervraagd over het regeerakkoord, dan antwoord ik alleen met zaken die ook in het regeerakkoord staan. Die zaken werken we nu uit in de interkabinettenwerkgroepen op basis van de cijfers. Dat zijn geen eenvoudige discussies: telkens wanneer een parameter wordt gewijzigd, moeten er heel wat doorrekeningen gebeuren, ook met de verschillende drinkwatermaatschappijen. Dat zijn discussies die wat tijd vragen. Wij willen een goede regeling uitwerken op basis van de elementen die in het regeerakkoord staan zoals vaste vergoeding, sociale correctie, gezinnen, bedrijven, budgetneutraliteit, uniformiteit enzovoort. Al die parameters zijn van belang en sterken mij in de overtuiging dat we met al die elementen rekening moeten houden in de beslissing die we zullen nemen. Uiteraard zal ik hier met grote overtuiging en ten gronde het debat aangaan zodra de concrete beslissing is genomen binnen de Vlaamse Regering. Ik zal heel uitvoerig ingaan op al uw vragen over de concrete tarifiering naar aanleiding van de bespreking van het ontwerp van decreet in het parlement.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over signaalgebieden – 2336 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele (N-VA): Op 8 mei jongstleden keurde de Vlaamse Regering het vervolgtraject voor de tweede reeks signaalgebieden goed. In totaal gaat het opnieuw over een zeventiental gebieden waarover duidelijkheid moet komen. Ik was wel verbaasd dat in zes van deze gebieden geen concrete beslissingen werden genomen. Het gaat om drie gebieden in Brakel, twee in Putte en het gebied Langendonk in Kampenhout. Blijkbaar is het duidelijk dat hier beter geen ontwikkeling gebeurt, maar geraakt men het op terrein niet eens over wie het planinitiatief moet nemen. Intussen blijft natuurlijk het gevaar dat deze gebieden alsnog ontwikkeld worden.

Minister, ik ben ook blij dat in de beslissing van 8 mei voor deze nieuwe reeks expliciet vermeld wordt dat de lokale besturen in kennis zullen worden gesteld van de beslissingen. Dat doet mij ook vermoeden dat u het nodig vindt om ze expliciet in kennis te stellen en dat er misschien hier of daar willens nillens nog zaken gebeuren die we liever niet zien gebeuren vanuit het Vlaamse niveau.

Tegelijk met de beslissing over het vervolgtraject voor deze gebieden van reeks 2 actualiseerde u ook de omzendbrief, en dat is een goede zaak.

Wij vinden het ook belangrijk dat eerst eens wordt geëvalueerd of de methodiek en de eerdere beslissingen van 24 januari en 9 mei 2014 hun effect hebben gehad. Worden die beslissingen van de Vlaamse Regering op het terrein voldoende nageleefd? Ik heb daarover al een vraag gesteld op 24 maart 2015. Toen zei u dat we waarschijnlijk eens moeten monitoren of kijken hoe het daarmee staat.

Minister, is er vandaag al een screening of monitoring gebeurd voor de eerste reeks van signaalgebieden waarvoor de Vlaamse Regering in 2014 een vervolgtraject heeft

vastgelegd? Op welke termijn kunt u een evaluatie voorleggen aan het parlement van de naleving van de beslissingen van 24 januari en 9 mei 2014? Denkt u dat deze beslissingen en de bijgestuurde omzendbrief voldoende dwingend zijn ten aanzien van burgers, gemeenten en provincies, om te vermijden dat men toch nog verkavelingsvergunningen toekent op plaatsen waar we het liever niet zien gebeuren? Gaat het departement Ruimte Vlaanderen in beroep indien er beslissingen worden genomen die in strijd zijn met wat de Vlaamse Regering voor ogen heeft?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vandaele, er is een jaarlijkse structurele opvolging voor de beslissing van de Vlaamse Regering over de signaalgebieden in de wateruitvoeringsprogramma's. Ook dit jaar zal die er zijn, tegen eind 2015 zal die klaar zijn. Daarin zal ook de stand van zaken worden opgemaakt van de signaalgebieden, ook van het ontwikkelingsperspectief, de instrumenten die worden ingezet en het flankerend beleid waarvan gebruik wordt gemaakt.

U hebt een soortgelijk antwoord gekregen op uw schriftelijke vraag, ik heb ze bij me. In februari vroeg u een overzicht. Wat komt, kunt u daarmee vergelijken, maar het zal iets uitgebreider zijn. Het zal dan ook beschikbaar zijn.

Er wordt onderzocht hoe een decretale verankering kan zorgen voor meer garanties voor een effectieve uitvoering binnen een bepaalde termijn en of er een meerwaarde is aan een tijdelijk bewarend beleid. De mogelijkheid voor een vergoeding voor de eigenaar, te vergelijken met de planschaderegeling, wordt ook onderzocht, wanneer de effectieve uitvoering uitblijft. We hebben die opdracht al gegeven aan de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW). Ze zijn er op dit moment mee bezig. Ik kan uw bekommernis volgen dat we moeten letten op de opvolging. We zijn ermee bezig, maar het is niet zo evident om een-twee-drie een oplossing te vinden. Vaak heb je ook middelen nodig of moet je kijken wat de beste instrumenten zijn.

Sinds 29 december 2011 heeft de leidend ambtenaar bevoegd voor het instellen van beroep inzake vergunningsbeslissingen uiteraard ook de bevoegdheid wanneer een dossier opduikt dat in strijd is met Vlaamse krachtlijnen, omzendbrieven, verordeningen, richtlijnen. Er kan dan inderdaad beroep worden ingesteld. Ook het niet naleven van de omzendbrief Signaalgebieden kan daaronder vallen, maar het moet dossier per dossier worden bekeken. Het is geen algemene lijn. Het moet worden bekeken in hoeverre er iets is dat ervan afwijkt.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, ik ben het zeker met u eens dat het een complex dossier is, maar dat mag ons niet in de verleiding brengen om er niet hard aan door te blijven werken. Ik begrijp dat we moeten wachten op de wateruitvoeringsprogramma's eind 2015. Dat is wel nog meer dan een halfjaar. Wat u zegt over vergoedings- en compensatieregelingen, is een oud zeer, waarover we het in het verleden al af en toe hebben gehad. Ik pleit ervoor om resultaten te boeken, want we kunnen ons niet anders permitteren in deze belangrijke materie, die we toch al enkele jaren meeslepen. Ik herinner me de discussies in de bijzondere commissie over wateroverlast destijds. Ik hoop dat u eraan voortwerkt.

Ik heb in elk geval weet van één dossier waarbij men niet in beroep is gegaan, nochtans een vrij groot project van meer dan honderd woningen. Het is een verkavelingsvergunning in signaalgebied. Mijnheer Ceyssens, ik weet dat u bijzonder geïnteresseerd bent in het al dan niet in beroep gaan. In dat dossier heeft Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO) de beroepstermijn

laten verstrijken, hoewel de deputatie duidelijk een vergunning heeft afgeleverd tegen het kader dat Vlaanderen aangeeft in.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingrid Pira aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de aanpak van woonreservegebieden in Vlaanderen – 2353 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Mevrouw Ingrid Pira (Groen): Minister, op 8 mei 2015 berichtten verschillende media dat de minister van Omgeving een plan klaar heeft voor de aansnijding van woonreservegebieden in Vlaanderen. De bedoeling zou zijn af te lijnen welke niet-bebouwde reservegebieden kunnen worden aangesneden om te wonen. We hebben de nota opgevraagd, conceptnota quater. Ik veronderstel dat het de vierde nota is die daarover gaat. Ik ben nog niet zo heel goed thuis in de zaak.

Die berichtgeving was echt schrikken, want we zien iets heel eigenaardigs. De nota past in de kortetermijnactie 'woonuitbreidingsgebieden die ruimtelijk niet geschikt zijn voor woningbouw vrijwaren van woningbouw'. En toch is de berichtgeving niet welke gebieden niet worden bebouwd, maar wel welke woonreservegebieden wel worden aangesneden. Dat is misschien niet verwonderlijk, want de nota gaat veel meer over het aansnijden van reservegebieden dan over het vrijwaren ervan.

Eigenlijk is de kortetermijnactie, namelijk het vrijwaren van reservegebieden voor bewoning, een beetje gebruikt om net te gaan bepalen welke er wel mogen worden bebouwd in de toekomst.

Er is een negatieve lijst en een positieve lijst. Op de negatieve lijst komen de reservegebieden die niet mogen worden ontwikkeld, op de positieve lijst de reservegebieden die wel mogen worden ontwikkeld. Persoonlijk zou ik het positieve en het negatieve omkeren. Ik vind het ene goed nieuws en het andere slecht nieuws. Maar daar zal ik verder niet op doorgaan.

Op de negatieve lijst wilt u de reservegebieden zetten die niet verder mogen worden ontwikkeld. Ik merk dat u helemaal niet streng bent voor die lijst. Ten eerste is het criterium overstromingsrisico "beperkt tot de gevallen zoals hoger omschreven". Dat gaat dan om de signaalgebieden, waarbij de regering is uitgegaan van bebouwbaar mits voorwaarde. Daarin zit dus een soort van toegift, want in die signaalgebieden mag er wel worden gebouwd. Misschien heeft het een link met wat de heer Vandaele daarnet heeft aangekaart, namelijk de tolerantie voor dat soort kwetsbare gebieden.

Als het gaat over het bepalen van welke woonuitbreidingsgebieden er op die negatieve lijst terechtkomen, verwijst u naar gemeentelijke structuurplannen. U zegt: "Als een gemeentelijk structuurplan een reservegebied voor wonen als niet-ontwikkelaar heeft aangeduid, willen we een procedure volgen via de gemeenteraad en de Gemeentelijke Commissie voor Ruimtelijke Ordening (GECORO) om na te gaan of deze beslissing nog steeds actueel is." Het eigenaardige is dat u herhaaldelijk aan de gemeente gaat vragen of ze er wel zeker van zijn dat ze woonuitbreidingsgebied niet willen ontwikkelen. Het omgekeerde gebeurt niet. Daar waar er in gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen woonreservegebieden zijn aangeduid door gemeenten die wel worden ontwikkeld, vraagt u niet of ze

misschien van gedachten zijn veranderd. U moedigt eigenlijk het ontwikkelen van woonuitbreidingsgebieden een beetje aan.

Wat mij verder opvalt, is dat u het aan het lokale bestuur overlaat wat er precies wordt begrepen onder niet-ontwikkelaar. Anderzijds zegt u "dat de Atlas van de woonuitbreidingsgebieden niet meer als argument kan worden gebruikt om een woonuitbreidingsgebied al dan niet aan te snijden". U geeft eigenlijk alles uit handen aan de gemeente. Zo lees ik dat toch.

Zoals u weet, hebben de gemeenten er financieel alle baat bij om te ontwikkelen. Als er nog zo weinig sturend uitgaat van de overheid, zullen we Vlaanderen verder bebouwen in plaats van minder. U weet dat we per dag 6 hectare open ruimte verliezen.

Als het gaat over de positieve lijst, de woonuitbreidingsgebieden die sowieso in aanmerking komen voor wonen, voert u daar een redelijke tolerantie. U zegt bijvoorbeeld: "Gemeenten kunnen steeds structuurplannen goedkeuren op basis waarvan nieuwe reservegebieden als al dan niet te ontwikkelen kunnen worden aangeduid. Op basis van deze nieuwe beslissingen moeten deze lijsten dan regelmatig worden aangevuld." Vooral de snelheid waarmee u dat wilt doen, valt op. Woonuitbreidingsgebieden die in de positieve lijst staan, moeten snel, eenduidig en transparant kunnen worden aangesneden. Er wordt ook gezegd dat er geen woonbehoeftestudie meer vereist is als bij het opstellen van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan rekening is gehouden met de woonbehoeften. In sommige gemeenten is dat al zeer lang geleden. De vraag is of die gegevens op dat moment niet achterhaald zijn.

Minister, uw omgevingsplan gaat er heel sterk van uit dat de verdere inname van onbebouwde ruimte moet afnemen en op termijn moet stoppen, ook om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. U pleit voor verdichting en kernversterking en zegt dat bepaalde dingen moeten stoppen. En toch is het eerste waarmee u afkomt, een plan om bestaande woonuitbreidingsgebieden aan te spreken en verder te ontwikkelen.

Een woonuitbreidingsgebied is nog altijd een reservezone van het woongebied. Er gaan de laatste tijd steeds meer stemmen op van mensen die zeggen: oké, we hebben nog 13.000 hectare woonuitbreidingsgebied, laten we die even parkeren. Naast dat woonuitbreidingsgebied is er nog 30.000 hectare gewoon woongebied. Dat is veel. Er wordt altijd gezegd dat we die woonuitbreidingsgebieden verantwoord moeten aansnijden vanwege de woonbehoefte. Nu gaan er toch steeds meer stemmen op die zeggen dat er in het bestaande woongebied meer dan voldoende woonbehoefte kan worden opgevangen. De Bond Beter Leefmilieu (BBL) zegt bijvoorbeeld: "Op de gewestplannen staan zo'n 30.000 hectare woongebied. Dat is genoeg voor minstens een half miljoen woningen, terwijl bevolkingsprognoses ervan uitgaan dat we nood hebben aan 330.000 extra woningen."

Nu, ik zie ook wel dat die getallen weleens verschillen. Maar je ziet één constante, namelijk dat men het bestaande woongebied bekijkt, dat men kijkt naar de woonbehoefte in 2020, 2030, 2040 of 2050 en er steeds op uitkomt dat er nog voldoende ruimte is in woongebied. Dan heb ik nog niet gesproken over de spontane verdichting die momenteel bezig is, de kernversterking naar aanleiding van de gezinsverdunding enzovoort.

Er zijn zelfs mensen die zeggen dat, als we steeds meer in plaats van naar een krimp of een nulsce­nario te gaan eerder naar een uitbreiding gaan, we zelfs in een vastgoedcrisis zullen terechtkomen, omdat er geen druk is, bijvoorbeeld op de markt van de renovatie. Het onroerend goed zal in waarde verminderen omdat er toch mogelijkheid blijft om te bouwen in het buitengebied.

In het artikel op website deredactie.be stond letterlijk “de positieve lijst kan snel worden aangesneden, zonder ruimtelijk uitvoeringsplan, indien aan een aantal voorwaarden wordt voldaan”. In de nota wordt enkel gesproken over “moeten snel, eenduidig en transparant kunnen worden aangesneden”. Even later zegt u dan: “Op dit moment is dit niet het geval. Woonuitbreidingsgebieden kunnen vandaag worden ontwikkeld na opmaak van een plan of door middel van een aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning”. Ik vind uw verwoording verwarrend. Kunt u verduidelijken hoe deze procedure eruitziet? Zal voor het aansnijden van reservewoongebieden een ruimtelijk uitvoeringsplan nodig zijn of niet? Bent u het ermee eens dat er voldoende ruimte is binnen de huidige woongebieden om te voldoen aan de woonbehoefte? Eigenlijk vragen steeds meer mensen of we sowieso de woonuitbreidingsgebieden moeten aansnijden, aangezien Vlaanderen een van de meest dichtbebouwde regio's in Europa is.

De voorzitter: De heer Ceysens heeft het woord.

De heer Lode Ceysens (CD&V): Voorzitter, ik zit al een tijdje te popelen op mijn stoel om iets te kunnen zeggen over de vraag van mevrouw Pira, en meer bepaald over de teneur van haar vraag. Er wordt de indruk gewekt dat ineens alle deuren opengaan en dat we Vlaanderen ineens zullen volbouwen. Mevrouw Pira, ik heb nog geen conceptnota gezien die zoveel duidelijkheid geeft over een aantal gebieden die niet meer kunnen worden aangesneden. Dat zijn gebieden met een overstromingsrisico, die in een Vogel- en Habitatrichtlijngebied liggen en die niet aan woongebied grenzen. Deze nota is daar heel duidelijk over.

Wat betreft de andere woonuitbreidingsgebieden moeten we inderdaad nagaan voor welke uitdagingen Vlaanderen staat. Of er nu tegen 2030 330.000 of 300.000 woningen moeten worden gecreëerd, het zijn er alleszins heel veel. We zijn het over één ding eens: de steden zullen daarin een hele belangrijke rol moeten spelen.

Ik ben het niet eens met het doemdenken. Dat zijn we langzaamaan aan het verlaten. In het verleden zeiden we dat de mensen wel in de stad zouden gaan wonen als we het hun onmogelijk maakten om op het platteland te wonen. Creëer een uitdoofscenario waardoor mensen wel in de steden zouden moeten gaan wonen. Het is de rol van de steden om er met een goed stedenbeleid voor te zorgen dat het aantrekkelijk wordt om er te wonen. Met de hele mobiliteitsknoop is het volgens mij ook niet meer moeilijk voor een stad om mensen aan te trekken om dicht bij het werk te gaan wonen.

Betekent dit dat we aan de plattelandsgemeenten moeten zeggen dat er meer dan voldoende woningen zijn en dat ze van de woonuitbreidingsgebieden af moeten blijven? Neen, en ik denk ook niet dat we de discussie moeten voeren tussen woongebied en woonuitbreidingsgebied, want dan zijn we bezig met slechte ruimtelijke ordening. Bekijk de gewestplannen uit het verleden en zie wat een lappendeken dat is. Die categorisering zouden we nu blind volgen door te zeggen dat we eerst het woongebied moeten volbouwen en pas daarna moeten nadenken over het woonuitbreidingsgebied. Als ik me niet vergis, zitten de meeste woonuitbreidingsgebieden in de derde categorie, wat nog verder moet worden bekeken en waarover overleg met de gemeentebesturen mogelijk is. U gelooft toch zelf niet dat er gemeentebesturen zijn die zullen zeggen dat nu maar alles in één keer moet worden aangesneden? Snij maar alles aan en laat de oude gebouwen in de Dorpsstraat maar leegstaan, want er is toch voldoende aanbod in de gemeente en de prijzen zakken in elkaar. Welk gemeentebestuur heeft er baat bij om zomaar alles aan te snijden?

Als u zegt dat we met de woonuitbreidingsgebieden alle open ruimte aansnijden, dan moet u toch eens in uw auto of op uw fiets springen en door Vlaanderen

rijden. Daar zullen ongetwijfeld stukken open ruimte bij zitten, maar ik heb in de conceptnota gelezen dat die uitgesloten worden als ze niet grenzen aan woongebied. Ik heb gelezen dat Habitat- en Vogelrichtlijngebieden worden uitgesloten. Ik heb gelezen dat gebieden met overstromingsrisico worden uitgesloten. Heel veel woonuitbreidingsgebieden zijn 'verrommeling' ten top. Het zijn uitbreidingsgebieden die liggen te wachten om aangesneden te worden. Ze liggen ergens tussen woningen in. Eigenlijk wil je als burgemeester liefst niet dat ze gezien worden. De gemeentes betrekken om mee na te denken over welke woonuitbreidingsgebieden kunnen worden aangesneden, is de juiste keuze.

Laat ons trouwens eens eerlijk zijn over de gebieden die als woonuitbreidingsgebied zijn geschraapt in de structuurplanning eind de jaren 90 en begin de jaren 2000. Hoeveel gemeenten hebben op dat moment – toen er van ontvoogding nog lang geen sprake was en er geen kennis van ruimtelijke ordening in huis was – een structuurplan gemaakt met een studiebureau en met het Vlaamse Gewest dat voor hen een structuurplan heeft geschreven waarvan ze amper wisten wat erin stond? Zeer veel van de 308 gemeenten! We doen er ons geen plezier mee daaraan te blijven vasthouden. Het uitgangspunt moet een goede ruimtelijke ordening zijn.

Deze nota beschermt de echte open ruimte, en daar zijn we, voor alle duidelijkheid, ook voor. Op het moment dat we het hebben over bestuurskracht en slagkracht van de kleinere gemeenten, moeten we geen tweeslachtige houding aannemen en moeten we ze de kans geven om zich te ontwikkelen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, ik hoor bij beide sprekers dingen waarmee ik akkoord ga en dingen waarmee ik niet akkoord ga.

We zijn blij dat de minister een conceptnota heeft voorgelegd aan de Vlaamse Regering, maar ik wil toch samen met collega Pira beklemtonen dat die beschikbare woonzones voor ons ook nog belangrijk zijn. Afhankelijk van de cijfers gaat het om 250.000 tot 300.000 percelen, maar die zullen ook niet allemaal even gemakkelijk aansnijdbaar zijn. Maar om nu zoals collega Ceyskens te zeggen dat we geen onderscheid meer moeten maken tussen woonzone en woonuitbreidingsgebied of woonreservegebied, vind ik dan weer te kort door de bocht. Er zijn er immers ook, collega, die niet gemakkelijk te ontsluiten zijn en die echt slecht liggen, en niet alleen in habitat- of waterziek gebied, maar ook in andere gebieden. Ik heb het dan over gebieden waarvan je denkt: de dag van vandaag moet je dat niet meer ontwikkelen.

U stelt ook dat het niet is omdat we het ooit in een structuurplan hebben gezet, dat we daar nu aan moeten vasthouden, maar dat is natuurlijk wel de bedoeling van plannen, namelijk dat het voor een aantal jaren een richting aangeeft.

Wat voor ons belangrijk is en blijft, is inbreiding, renovatie, kernversterking, zoeken naar nieuwe woonvormen. Die zaken zijn voor ons belangrijker dan het versneld aansnijden van woonuitbreidingsgebied. In een aantal gevallen, collega Ceyskens, kun je die zeker aansnijden. Er zijn er die goed gelegen zijn, er zijn er waar echt een behoefte kan worden aangetoond. Maar dat tweede luik, waar mevrouw Pira het over heeft, gaat dan wel mee, namelijk dat we over een aantal gebieden moeten durven zeggen dat het daar niet meer kan, dat het daar afgelopen is, uiteraard met alles wat daarbij hoort aan compensaties, schade en zo meer.

En dan denken wij inderdaad ook wel, mijnheer Ceyskens, dat de beste manier dan is dat een overheid een ruimtelijk uitvoeringsplan opmaakt en op die manier rechtszekerheid brengt.

Mevrouw Tinne Rombouts (CD&V): Minister, het is inderdaad goed dat er uitklaring komt rond een aantal zaken met betrekking tot de woonuitbreidingsgebieden, maar ik hoor heel vaak het contraverhaal dat er nog zo veel gronden vrij liggen. Ik hoor cijfers van 30.000 hectare. Uiteraard is het eerste gebied waarop we ons moeten focussen, het bestaande woongebied, maar er moet ook uitgeklaard worden waar wat kan. Op termijn is planning dan inderdaad belangrijk.

Ik herinner mij echter dat als wij die analyse bij ons lokaal deden, wij heel vaak moesten vaststellen dat er een speelplein op ligt, dat er een jeugdvereniging zijn lokaal heeft of dat er een andere sociale invulling is in dat woongebied. Dat zijn met andere woorden niet zomaar aansnijdbare of ontwikkelbare kavels. Voor mij zijn die sociale functies, die in dat woongebied thuishoren, ook heel belangrijk. Het is belangrijk dat die niet weggejaagd worden.

Minister, hebt u zicht op de effectief aansnijdbare en dus nog effectief ontwikkelbare ruimten, die met andere woorden niet al een andere bestemming of invulling hebben, van dat totale woongebied, waar toch vaak mee gegoocheld wordt?

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

De heer Bart Nevens (N-VA): Ik wil daar nog even op inpikken. Soms doet men te veel aan 'landmetersruimtelijke ordening'. Dat wil zeggen: men telt op wat beschikbaar is aan woongebied en aan uitbreidingsgebied, en dat is dan allemaal bebouwbaar. In de praktijk is dat zo niet. Als we dat zouden doen, zouden we inderdaad een slechte ruimtelijke ordening krijgen. Vandaag is er in woongebied immers ook nog woongebied dat onbebouwbaar is en dat we ook onbebouwbaar moeten laten. Anders gaan we allemaal op een hoop wonen en zal er kwaliteit verdwijnen binnen het woongebied waarvan we zeggen dat er ruimte is voor wonen. Dan gaan we problemen creëren op het vlak van mobiliteit, wateroverlast enzoverder.

Dat woongebied komt dus niet altijd overeen met die vierkante meters. Dat is niet de goede insteek. We moeten afzonderlijk bekijken wat de kwaliteit van het woongebied is en aan kwaliteitsbewaking doen. Er is mogelijkheid tot inbreiding, er zijn binnengebieden die nog ontwikkeld kunnen worden enzovoort, maar men mag het niet berekenen volgens oppervlakte.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, we hebben de discussie over de woonuitbreidingsgebieden al eens gevoerd naar aanleiding van de bespreking van de evaluatie van het Grond- en Pandendecreet.

De nota waarnaar verwezen wordt, is een uitvoering van het regeerakkoord. We hebben daarin vooral de bezorgdheid geformuleerd dat we duidelijkheid en rechtszekerheid moeten creëren rond die woonuitbreidingsgebieden. Dat gaat al zo lang mee. Meer dan tien jaar geleden, toen ik lid was van de commissie Ruimtelijke Ordening van het Vlaams Parlement, werden dezelfde discussies hier gevoerd. En eigenlijk zetten we ondertussen geen stap vooruit.

Deze Vlaamse Regering heeft gezegd dat we ervoor gaan zorgen dat er toch stappen vooruit worden gezet en dat we een duidelijke keuze maken, vooral ook rekening houdend met de visie van de lokale besturen. Van welke gebieden is er een duidelijke visie en kunnen de gebieden ook aangesneden worden? Collega Ceysens zegt terecht dat een aantal gebieden niet kunnen worden aangesneden, omdat ze signaalgebieden zijn, omdat er sprake is van wateroverlast, omdat ze in een Habitatrichtlijngebied en dergelijke liggen. Dat staat allemaal heel uitdrukkelijk in die nota. En van welke gebieden is er geen duidelijke visie? Dan

moeten we ook de moed hebben om de gebieden die niet aangesneden kunnen worden, of waar blijkt dat er geen noodzaak is, te schrappen. De nota is op dat vlak zeer evenwichtig en gaat uit van die twee pistes. Wij hebben een duidelijk kader gecreëerd.

Wat zien we echter in de praktijk? Als een lokaal bestuur een duidelijke visie heeft van welk gebied het wil aansnijden, duurt het soms nog jaren vooraleer dat lukt, doordat er nog allerlei andere procedures opduiken. En daar willen we ook vanaf met deze Vlaamse Regering. Zodra de keuze gemaakt is, moeten we er, ook met respect voor de visie die dat lokale bestuur op de eigen ruimtelijke ordening heeft, voor zorgen dat dat ook in de praktijk kan worden uitgevoerd. Dat is meestal ook gefaseerd, want die lokale besturen zullen ook niet van vandaag op morgen alles laten volbouwen.

Daar zit ook een visie achter. De Vlaamse overheid wil daar respect voor hebben en het juiste kader aanreiken, zodat het op een efficiënte, transparante en eenduidige manier kan gebeuren. We zien ook vaak dat, afhankelijk van waar of in welke provincie je gelegen bent, er een aantal bijkomende eisen worden gesteld. Dat is de finaliteit van die nota en het wordt nu ook verder zo uitgevoerd. Het gaat dus over een positieve lijst van woonreservegebieden, mevrouw Pira, waarbij beleidsmatig al werd beslist dat ze kunnen worden aangesneden. Dat wil zeggen dat ze al deel uitmaken van een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) of van een lokale visie waarbij wordt gezegd: daar gaan we voor, dat is kernversterkend, dat willen we uitvoeren. Daar hebben wij gezegd dat wij de bijkomende hinderpalen wegnemen.

U hebt ook gezien dat er in de nota die wij hebben goedgekeurd een aantal belangrijke voorwaarden vervat zijn inzake aanwezigheid van mobiliteit, verdichting en minimale groepering van woningen. Indien er wordt voldaan aan de voorwaarden, waarvan ik er een aantal heb opgesomd, zal een RUP niet nodig zijn. Dat is vandaag trouwens ook niet het geval voor groepswooningbouw of globale verkavelingsvoorschriften. Maar natuurlijk is het nog altijd goed dat een gemeente wel een RUP heeft en daarover een visie heeft. Dan is dat nog altijd het beste instrument. Dat wordt vanuit Vlaanderen nog altijd gestimuleerd. Wij zullen trouwens binnen het kader van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) afstappen van het feit dat overal, in elk gebied, tot in de details een RUP moet worden opgemaakt. Dat zit al vervat in de eerste aanzet die mijn voorganger, minister Muyters, op tafel heeft gelegd. Wij zullen dit voortzetten.

Is er binnen het huidige woongebied voldoende ruimte om te voldoen aan de woonbehoefte? Er is in Vlaanderen nog 42.000 hectare aan onbebouwde percelen juridisch beschikbaar, inclusief de woonuitbreidingsgebieden. Mijnheer Nevens en mevrouw Rombouts, het is inderdaad niet omdat het juridisch beschikbaar is dat het effectief beschikbaar is om te bebouwen. Het kan een andere bestemming hebben, of het kan in een signaalgebied gelegen zijn of nog iets anders.

In het regeerakkoord staat uiteraard nog heel wat meer: over kwalitatief woonaanbod, het realiseren van verdichting, nieuwe vormen van wonen. Dat zullen wij verder uitvoeren in een samenwerking vanuit Ruimtelijke Ordening, samen met mijn collega bevoegd voor het wonen.

We hebben het over het Instrumentendecreet gehad naar aanleiding van de discussie over de evaluatie van het Grond- en Pandendecreet. Er wordt aan gewerkt om alle instrumenten beter samen te brengen in één decreet, zodat er ook op dat vlak meer efficiëntie is. Het gaat eigenlijk om een soort van codificatieoperatie die wij zouden willen doen.

Voorzitter, aanvullend op de discussie in het kader van het Grond- en Pandendecreet die wij hier hebben gehad, waren dit nog enkele aanvullende elementen,

specifiek wat betreft de nota. Het gaat over duidelijkheid en rechtszekerheid. Het is zeker geen kwestie van alles rap-rap aan te snijden. Het gaat over een duidelijke beleidsvisie, met respect voor de lokale autonomie en de verdichting, en het gaat niet om het massale aansnijden van nieuwe open ruimte. Het gaat om wat aansnijdbaar is, maar ook om het durven zeggen welke gebieden niet kunnen worden aangesneden. We moeten ook de moed hebben om te schrappen. Iedereen weet dat er woonuitbreidingsgebieden zijn die nooit zullen kunnen worden aangesneden. Daar moeten we de moed hebben om te zeggen dat ze daar niet meer in thuishoren, dat dat niet meer een echt woonreservegebied is.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Mevrouw Ingrid Pira (Groen): Minister, dank u voor uw antwoord. U hebt duidelijkheid gecreëerd met betrekking tot de vraag of er nu al dan niet een RUP nodig is voor het aansnijden van een woonuitbreidingsgebied. Neen, dus. Dat was niet meteen duidelijk in de tekst van de nota.

Mijnheer Ceysens, ik ben niet dogmatisch. Het is zoals met de wegen. Af en toe werd in het verleden een weg verkeerd aangelegd. Dan kun je maar best die weg opnieuw aanleggen. Hetzelfde kan gelden voor een woonuitbreidingsgebied of een woongebied of een deel ervan. In het kader van het feit dat we in Vlaanderen elke dag 6 hectare open ruimte verliezen, zouden we, telkens we bijbouwen, elders iets moeten wegnemen omdat we die verhardingsstop moeten koesteren. Er is veel overstromingsgevaar doordat Vlaanderen zo dicht bebouwd is. Dat cijfer van die 6 hectare staat in het regeerakkoord of in de omgevingsnota van onze minister. Ik ben dus niet dogmatisch over die woonuitbreidingsgebieden. We moeten verhinderen dat er nog meer oppervlakte wordt verhard. Dat kan het best op een flexibele manier worden bekeken. Nu is 25,8 procent van onze oppervlakte bebouwd. We zitten daarmee aan de top in Europa. In 1976 was dat nog maar 7,2 procent. Ik vind dat een dramatische evolutie.

Mijnheer Ceysens, u zegt dat we ook in het landelijke gebied moeten kunnen bijbouwen. Het gaat niet enkel om de hoeveelheid oppervlakte die wordt bebouwd. Ook de verspreide bebouwing is een van de oorzaken van het dagelijkse mobiliteitsinfarct. Ook daarmee moeten we stoppen. De verspreide bebouwing is de reden waarom we in Vlaanderen met de hoogste aansluitingskosten van Europa zitten voor de nutsvoorzieningen. Dat heeft ongelooflijk negatieve effecten. We moeten met al die effecten rekening houden. Daarom vind ik deze nota verontrustend. Er wordt duidelijkheid gecreëerd, maar er wordt vooral gefocust op welke woonuitbreidingsgebieden verder kunnen worden aangesneden op een gemakkelijke manier.

Het gaat mij om die globale bezorgdheid. Denk maar aan de talrijke discussies over het openbaar vervoer. Dat openbaar vervoer is nu net door die gespreide bebouwing zo moeilijk te organiseren.

Als we dat, zoals u zegt, ook in landelijk gebied verder ontwikkelen, dan zullen we die problemen alleen maar vergroten. Eigenlijk moet er een stop worden ingebouwd. Die stop zit enerzijds in de regeringsnota van de minister, maar we zien dat die anderzijds op een andere manier wordt onderuitgehaald. Het is om die reden dat ik deze vraag stel.

Minister, u had het over een juridische voorraad van 42.000 hectare. Dat klopt. Dat zijn eigenlijk die ongeveer 13.000 hectare woonuitbreidingsgebied en die 30.000 hectare woongebied. Tellen we dat op, dan komen we uit op ongeveer 42.000 hectare juridisch beschikbare bouwgrond.

Ik heb een bijkomende vraag. U zegt eigenlijk dat er over de vraag welk gebied in de positieve lijst en welk gebied in de negatieve lijst zit, definitief duidelijkheid

komt in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Dat is dan voorzien voor eind 2016. Dat is dus nog even wachten. Dat staat hier ook in de tekst. Hoe gaan we nu verder met deze nota? Zal die worden besproken in een commissie?

De voorzitter: De heer Ceysens heeft het woord.

De heer Lode Ceysens (CD&V): Mevrouw Pira, u moet op Geopunt Vlaanderen de gewestplannen eens openen. Dan zult u vaststellen dat die verspreide bebouwing, die woonlinten precies woongebied zijn, terwijl die woonuitbreidingsgebieden blokken, aaneengesloten gehelen zijn, waarmee je precies qua ruimtelijke ordening, nutsvoorzieningen en zo veel innovatiever kunt werken dan met die resten woongebied die er nog liggen langs die wegen. Die volledige 'verlinting', dat is voor 100 procent woongebied. Dát is uw verspreide bebouwing. Dát is de bebouwing die u veel geld kost qua rioleringen. Dát is de bebouwing die u veel geld kost qua nutsvoorzieningen. Dát is de bebouwing die u veel geld kost qua wegennet. Dat kost u geld voor openbaar vervoer en dergelijke meer. Precies die woonuitbreidingsgebieden kunnen nog een mogelijkheid geven. Ik ga ermee akkoord dat we over die woonuitbreidingsgebieden die daar geïsoleerd liggen, zelfs niet meer moeten spreken. Ik denk dat de nota daar ook heel duidelijk over is. We moeten het echter hebben over die woonuitbreidingsgebieden die tegen een dorpskern liggen.

Misschien is ons meningsverschil ook ingegeven door onze perceptie over open ruimte in Vlaanderen. Voorzitter, misschien moet de commissie Leefmilieu ook eens een bezoek brengen aan de echte open ruimte die we in Vlaanderen hebben. Voor mij is die halve hectare of die hectare woonuitbreidingsgebied geen open ruimte. We moeten daar aandacht hebben voor onze waterproblematiek. We mogen daar geen overstromingsgevoelige gronden aansnijden. Verharding moet daar met mate gebeuren en mag onze waterproblematiek niet erger maken. Voor mij gaat dat echter niet over open ruimte. We hebben andere open ruimte in Vlaanderen, en die open ruimte wordt onderhouden en betaald door die kleine gemeenten die in de toekomst nog slaagkansen nodig hebben, en redenen om verder te kunnen blijven bestaan en die open ruimte ook verder te kunnen blijven onderhouden. Bij dezen bent u nog altijd welkom in de echte open ruimte van Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

De heer Bart Nevens (N-VA): Bij dezen wordt de commissie uitgenodigd in Meeuwen-Gruitrode, heb ik begrepen, om daar de open ruimte te gaan bekijken. *(Opmerkingen)*

Met patrijzen.

Mevrouw Pira, ik wou nog het volgende zeggen. Vandaag kan een sociale huisvestingsmaatschappij met een simpele bouwvergunning bouwen in een woonuitbreidingsgebied. Elk lokaal bestuur dat zichzelf wat respecteert op het vlak van ruimtelijke ordening, is daar geen voorstander van. Dan krijg je immers natuurlijk blokvorming en gettovorming, en als we dan toch open ruimte aansnijden, dan willen we dat dit op een degelijke manier wordt ingevuld, ook voor de andere problematieken. Een ruimtelijk uitvoeringsplan is eigenlijk wenselijk in dezen. Elk bestuur dat een beetje aan ruimtelijke ordening wil doen, gaat een ruimtelijk uitvoeringsplan opstellen, waarbij er eerst en vooral een woonbehoeftestudie moet worden gemaakt. Je kunt immers niet zomaar een woonuitbreidingsgebied aansnijden zonder een behoefte. Dat kan voor doelgroepen zijn, voor jonge mensen bijvoorbeeld. Er zijn verschillende mogelijkheden. Men zal ook een mobiliteitsstudie moeten maken, met een mobiliteitseffectenrapport (MOBER), om te zien welke impact dat heeft, net als een watertoets. Om dat gebied in te vullen, zal men dus toch aan enkele voorwaarden moeten voldoen. Voor een sociale huisvestingsmaatschappij is dat vandaag niet aan de orde. Die kan dat via een gewone bouwvergunning.

Wat het invullen van de rode zone op het gewestplan betreft, dus van de bouwzone, mag men niet de som maken van al het rood ingekleurde gebied en stellen dat dit allemaal bebouwbaar is. Daar vrees ik voor. Als we die richting uitgaan, dan heb ik liever dat we toch woonuitbreidingsgebieden kunnen aansnijden om die behoeftes in te vullen, maar rekening houdend met al die aspecten die er ook bij komen, zoals mobiliteit, de watertoets enzovoort.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Pira, ofwel hebt u niet goed geluisterd, ofwel was u zo gefocust op de boodschap die u wou brengen, maar ik heb helemaal niet gezegd dat we dit verder zullen uitwerken in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen in 2016. Ik heb wel gezegd dat het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, dat er zal aankomen, er ook van uitgaat dat er niet voor elk deelgebied in Vlaanderen een ruimtelijk uitvoeringsplan moet worden opgemaakt. Dat is iets totaal anders. Dat heeft niets te maken met wat hier ter discussie staat.

Wat gebeurt er met die conceptnota? Die wordt nu uiteraard vertaald in regelgeving. Ik wil nogmaals het volgende herhalen, want ik weet niet of u dat ook hebt gehoord. In de conceptnota staan een aantal heel specifieke voorwaarden, die we ook zullen verankeren en concreet zullen maken in regelgeving. Zo moet er rekening worden gehouden met dichtheid, minimale groepering van woningen, minimumpercentage gemeenschappelijk groen, minimale groepering van parkeerplaatsen, minimumpercentage aan sociale woningen, aanwezigheid van mobiliteitsvoorzieningen en diensten.

Dat zijn voorbeelden die heel concreet in de nota staan en die we zullen vertalen. Wat absoluut niet in de nota staat, is dat we nu 'in the middle of nowhere' woonuitbreidingsgebieden zullen aansnijden. Ik wil dat nog eens herhalen. Het gaat vooral om wat, vooral op het lokale bestuursniveau, beleidsmatig al is beslist. Indien er geen hinderpalen met betrekking tot water, natuur en dergelijke zijn, kunnen bepaalde gebieden worden aangesneden. We moeten ervoor zorgen dat er met betrekking tot die gebieden geen bijkomende schotten worden gecreëerd. Het gaat zowel om de gebieden die kunnen worden aangesneden als om de gebieden die niet kunnen worden aangesneden en die dan ook definitief kunnen worden geschrapt. Ik wil dit nogmaals benadrukken.

Als de nota in regelgeving wordt vertaald, zullen we daarover uiteraard verder met het Vlaams Parlement over discussiëren. Het betreft een conceptnota. Die nota bevat de lijnen die de Vlaamse Regering politiek heeft gevalideerd. Dit zal nu concreet worden uitgewerkt op basis van de principes die in de nota staan.

Dit heeft helemaal niets met een evolutie te maken. Het is niet de bedoeling plots alle open ruimte in Vlaanderen aan te snijden. Het is de bedoeling duidelijkheid en rechtszekerheid te scheppen. We moeten voor een transparante en duidelijke procedure zorgen. Dat is wat in de nota staat, niet meer en niet minder.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Mevrouw Ingrid Pira (Groen): Minister, volgens u ben ik te zeer gefocust en koppel ik dit aan het ruimtelijk beleid in Vlaanderen. In de tekst staat echter letterlijk dat het om de positieve lijst en de negatieve lijst gaat. U noemt dit de dubbele aanpak. Ik citeer: "Over het merendeel van de reservegebieden zal op basis van deze indeling nog geen uitspraak gedaan worden. Die uitspraak willen we uitstellen tot er duidelijkheid komt over het beleidskader hieromtrent in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen." Dat plan zou er eind 2016 moeten zijn. Heb ik het verkeerd begrepen?

De voorzitter: Mevrouw Pira, normaal gezien is dit uw slotbeschouwing, maar er is blijkbaar nog een onduidelijkheid.

Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: We doorlopen verschillende trajecten die we uit elkaar moeten houden. Als er op lokaal bestuursniveau een beleidsmatige visie op de aansnijding van de woonuitbreidingsgebieden is, moeten we ervoor zorgen dat die visie in de praktijk flexibel kan worden uitgevoerd. Dat staat in de nota. Dit staat los van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. De globale visie op waar we al dan niet willen wonen, de ruimtebalans en dergelijke zijn natuurlijk discussiepunten die in het BRV aan bod zullen komen. Dat is wat ik ook daarnet heb gesteld.

Mevrouw Pira, u hebt me gevraagd of overal nog een RUP zal moeten worden opgesteld. In het BRV gaan we ervan uit dat de grote beleidslijnen inzake ruimte ook kunnen worden geconcretiseerd zonder voor elk deelgebiedje een RUP op te stellen.

Uiteraard zal het BRV een visie omvatten op wonen en op het niet verder aansnijden van de open ruimte. Dat zal daarin aan bod komen. De nota over de woonuitbreidingsgebieden onderscheidt echter twee soorten: de gebieden die kunnen worden aangesneden en de gebieden die niet kunnen worden aangesneden. De nota behandelt hoe we daar, los van het BRV, verder mee omgaan. Dit zal natuurlijk binnen de visie passen. We wachten daar echter niet op om al stappen te zetten. Het lijkt me belangrijk dat hier te benadrukken.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft woord.

Mevrouw Ingrid Pira (Groen): Minister, ik zal hierover niet verder in discussie treden. Ik blijf het een verwarrende formulering vinden.

Ik heb met mijn vraag om uitleg willen wijzen op het feit dat steeds meer mensen vinden dat het bestaande woongebied nog veel toekomstige behoeften kan opvangen. De vraag is dan ook waarom we de open ruimte in Vlaanderen, dat al dichtbevolkt is, nog meer moeten aansnijden.

Ik had verwacht dat u, in het licht van de grote problematiek in Vlaanderen, namelijk de kernversterking, de inbreiding en de verdichting die ongelooflijk moeten worden gestimuleerd en gestuurd, eerst het signaal zou geven dat u dit ernstig neemt. Ik had verwacht dat u eerst met een dergelijke nota zou komen aanzetten in plaats van met een nota over het aansnijden van de woonuitbreidingsgebieden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludo Van Campenhout aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het ecologisch drinkwatertarief voor bedrijven – 2361 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Van Campenhout heeft het woord.

De heer Ludo Van Campenhout (N-VA): Voorzitter, het Grijswaterbesluit uit 2004 heeft ervoor gezorgd dat grijswaterprojecten in de industrie financieel worden ondersteund. Het Grijswaterbesluit is er vooral gekomen ten gevolge van een acuut probleem van waterschaarste in het sokkelsysteem, met name in het zuiden van Oost- en West-Vlaanderen.

Al bij al is de implementering van het besluit beperkt gebleven. Uit het verslag van het Rekenhof en de bespreking van dit verslag in de commissie op 27 januari

2015 leren we dat van het oorspronkelijk ingeschreven budget van 60 miljoen euro over tien jaar tijd slechts 5 miljoen euro is besteed. Uit het verslag van het Rekenhof blijkt tevens dat in de industrie, de handel en de diensten inspanningen zijn geleverd om het waterverbruik te verminderen. Ondanks het feit dat het Grijswaterbesluit sinds 2010 ook voor landbouwbedrijven geldt, stelt het Rekenhof echter vast dat er in de landbouwsector zelfs een toename van het waterverbruik is geweest.

Minister, eind 2014 is de toestemming van de Europese Commissie afgelopen om de distributie van grijswater te subsidiëren. In uw beleidsnota Omgeving hebt u vermeld dat u om die reden een alternatief systeem zoekt om de bedrijven te stimuleren om minder grondwater op te pompen uit grondwaterlichamen in kwantitatief ontoereikende toestand.

Het alternatief dat zal worden onderzocht, is de invoering van een ecologisch drinkwatertarief voor bedrijven die hun grondwaterwinning uit grondlichamen in kwantitatief ontoereikende toestand afbouwen.

Minister, wat verstaat u precies onder een ecologisch drinkwatertarief? Hebt u al enig zicht op de mogelijke gevolgen van de implementatie van een ecologisch drinkwatertarief voor de bedrijven? Zo ja, wat zijn die gevolgen? Bent u bereid te onderzoeken of het ecologisch drinkwatertarief ook voor landbouwbedrijven kan worden uitgewerkt? Op welke termijn denkt u dat de invoering van een ecologisch drinkwatertarief voor bedrijven mogelijk zal zijn? Kunt u toelichten hoe de berekening van dit tarief zal gebeuren?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, ik zal even schetsen wat de bedoeling is. We moeten inzetten op alternatieven voor waterbronnen met diep grondwater, dat eigenlijk schaars is. Het ecologisch drinkwatertarief moet in die zin worden begrepen. Het gaat om een flankerend instrument om ervoor te zorgen dat het water minder wordt aangesproken.

Dit maakt ook deel uit van de stroomgebiedbeheersplannen. Nu het openbaar onderzoek is afgerond, moet de Vlaamse Regering die plannen goedkeuren. De stroomgebiedbeheersplannen omvatten herstelprogramma's die onder meer op alternatieven wijzen. Die alternatieven moeten er specifiek voor zorgen dat de bedreigde diepgrondwaterlagen minder door bedrijven moeten worden aangesproken.

Het concept van een ecologisch tarief is een soort leidingwatertarief voor grondwaterverbruikers die momenteel grondwater onttrekken uit de kwetsbare lagen, en die zouden overschakelen op leidingwater. Dat moet wel betaalbaar blijven. Het ecologisch tarief is een soort verlaagd tarief om hen aan te moedigen voor de omschakeling.

De concrete gevolgen dan. Dit wordt uitgewerkt door de Vlaamse Milieu-maatschappij (VMM). Ik kan er nog niet veel over zeggen. Onze diensten zijn dat volop aan het onderzoeken. Je moet wel rekening houden met het feit dat het alternatief voldoende goed moet zijn. Als je iemand aanmoedigt om om te schakelen naar leidingwater, moet je zeker zijn dat er leveringszekerheid is en dat het betaalbaar is.

Het zal ook toegankelijk moeten zijn voor alle bedrijfsmatige verbruikers – daar zullen we uiteraard ook op letten --, de verbruikers uit specifiek bedreigde niet-freatische grondwaterlagen. Bijvoorbeeld ook de landbouw zal daar een beroep op kunnen doen, dus niet alleen bedrijven die dat nodig hebben in hun productieproces.

We zijn er dus volop mee bezig. Ik moet het antwoord op enkele concrete vragen schuldig blijven omdat we zelf het antwoord nog niet hebben. We werken eraan in uitvoering van wat is beslist en van de stroomgebiedbeheersplannen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de duurzaamheids-moeheid van de Vlaming – 2444 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

De heer Bart Nevens (N-VA): Minister, volgens een studie uitgevoerd door iVOX blijkt dat veel Belgen niet langer wakker liggen van zaken als fairtrade, dierenwelzijn en milieu. Een op drie zegt duurzaamheidsmoe te zijn, een op de vier ergert er zich zelfs aan. Ruim de helft van de ondervraagden zegt in het dagelijks leven geen prioriteit van duurzaamheid te maken. Slechts een op de drie ziet zichzelf als een duurzame burger. Ook inzake koopgedrag komt duurzaamheid niet op de eerste plaats: ruim vier op de tien laat zich eerder leiden door comfort of prijs dan door duurzaamheid.

Minister, de hierboven aangehaalde resultaten van onderzoeksbureau iVOX slaan op de Belgen in het algemeen. Hebt u zicht op de houding van de Vlamingen ten opzichte van thema's als duurzaamheid en milieu? Kunnen bovenstaande resultaten worden doorgetrokken naar heel Vlaanderen? Waarop baseert u zich om die conclusie te verifiëren?

Volgens het onderzoek maken we ons vooral zorgen over de opwarming van het klimaat, milieuvervuiling en waterschaarste. De eerste stappen naar duurzaamheid die Belgen willen ondernemen, zijn: energiezuiniger wonen, de eetgewoonten aanpassen en afval recycleren. Duurzaamheid verdwijnt wat naar de achtergrond, ook al omdat het begrip minder concreet is. Moeten de huidige campagnes van de verschillende Vlaamse overheidsinstanties in het licht hiervan worden bijgestuurd? Aan welke concrete aanpassingen denkt u?

De enquête leert dat een op de drie Belgen vindt dat ze als individu te weinig vat hebben op duurzaamheid, dat het hun zaak niet is. Hebt u zicht op de vraag of dit resultaat kan worden doorgetrokken naar de Vlamingen? Indien ja, in welke beleidsmaatregelen voorziet u?

In de commissie van 21 april 2015 stelde ik reeds een vraag over het tanend effect van milieulessen op school. U antwoordde dat de resultaten van de studie die aan de basis van mijn toenmalige vraag lagen, zullen worden omgezet in aangepast beleid. Hoe passen de bovenstaande resultaten in het licht dat jongeren zich minder milieubewust gedragen naarmate ze ouder worden? Sluiten bovenstaande resultaten hierbij aan? Hoe wilt u daarop inspelen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: We hebben hier ook onderzoek naar gedaan. We hebben het Vlaamse Milieubeleidsplan 2011-2015 en een soort monitoring naar wat het maatschappelijk gedrag is en de perceptie van het milieubeleid. Uit dat onderzoek blijkt dat bijna drie op vier Vlamingen zegt milieubewuster te zijn dan tien jaar geleden. Net geen zes op tien Vlamingen weet behoorlijk wat over milieuvriendelijk handelen en is vrij milieubewust. De Vlamingen houden het meest rekening met het milieu als het gaat over afval, energie en water. Op

vakantie is dat blijktbaar wel ver weg. Dan leeft men veel minder milieubewust. Het rapport is raadpleegbaar op de website van Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE).

Uit een studie van Ipsos blijkt ook dat de Vlaming het meest milieubewust gedrag vertoont op het vlak van afval en materialen en binnen de domeinen die het meest persoonlijk voordeel opleveren: energie, watergebruik en transport. Dat is ook logisch: het zijn de domeinen waarvan men gelooft dat we samen het meest kunnen betekenen.

Uit de studie zijn zes typologieën naar voren gekomen, waardoor er meer inzicht is gekomen hoe we de Vlaming het best kunnen bereiken. Het is wel bemoedigend dat een groot deel van de Vlamingen geïnteresseerd is in en bezorgd over het milieu. Het is de bedoeling dit onderzoek voort te zetten en daar zo op in te spelen. In de toekomst willen we meer inzicht verwerven in de toepassing van inzichten uit gedragswetenschappen zoals sociologie, psychologie en gedragseconomie, om er op die manier beter te kunnen op inspelen.

Blijkt dat 59 procent van de Vlamingen het gevoel heeft dat wat ze voor het milieu doen, belangrijk is. 41 procent heeft het gevoel dat wat ze zelf doen, weinig tot geen impact heeft. Volgens de meerderheid is het de taak van de overheid om sancties op te leggen voor schade aan het milieu. 75 procent is te vinden voor meer financiële stimulansen. Slechts de helft wordt gestimuleerd tot milieuvriendelijk handelen door de overheid en 61 procent is van mening dat informatie van de overheid mensen onvoldoende bereikt.

De studie van Milieu op School (MOS) heeft ook onderzocht wat de impact is. Die is ook raadpleegbaar. We moeten dat allemaal wat concreter maken. Mooi resultaat hebben wij destijds gehaald uit het afvalbeleid en het leren apart selectief ophalen van afval. Ik denk dat we het zo concreet en praktijkgericht mogelijk moeten maken, en niet te ver van mijn bed. Dat leidt tot niet veel.

Ik ben ervan overtuigd – en dat is ook wat ik hoor – dat er aan paniekzaaiërijs wordt gedaan: er gaan doemscenario's rond, er is sfeerschepping en desinformatie. De soms populistische uitspraken over milieuproblemen schrikken de mensen af en zetten zeker niet aan tot verdere inspanning op het vlak van milieu. Ik geloof dat dit averechts werkt. Ik vind dat we de goede resultaten die we met ons allen bereiken, eens moeten benadrukken. Dat zal de mensen veel meer vleugels geven dan die doemscenario's die soms opduiken op allerlei fora. Ik zal daar niet verder op ingaan, u weet wel waarover ik het heb.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

De heer Bart Nevens (N-VA): Ik ben blij dat de Vlaming bewuster leeft inzake duurzaamheid dan de Belg. Dat is een goed teken. We hebben daar de afgelopen jaren vrij veel in geïnvesteerd. Dat zien we in het feit dat drie vierde van de Vlamingen in die tien jaar meer begaan is met duurzaamheid en leefbaarheid.

De term is misschien wat uitgeput, is misschien wat gecommercialiseerd, de bedrijven hebben de gewoonte aangenomen om continu het woord 'duurzaamheid' te gebruiken. Misschien moeten we eens een nieuw sexy woord zoeken. Misschien moeten we proberen om het begrip weer wat meer daadkracht te geven.

Bij de jongeren is er een doelgroep die nog wat uit de boot valt. Ik heb dat ook al op 21 april gezegd, u hebt dat toen wat ontkend, u sprak over MOS en zo. Het klopt, dat slaat wel aan, vooral in het lager onderwijs. Ze leren werken met de Ladder van Lansink en kunnen dat dan in de praktijk brengen: sorteren, zwerfvuilmcampagnes, moestuintjes in de school. In het middelbaar onderwijs is men daar minder mee bezig. Daar zitten nog mogelijkheden. Dat moet inderdaad

praktijkgericht zijn. We moeten de jongeren niet rond hun oren slaan met theorie, dat krijgen ze daar al voldoende. Dat kunnen belevingen zijn, dat kan een natuurkamp zijn, ze kunnen mee helpen de natuur te onderhouden enzovoort. Er bestaan formules die het aantrekkelijk maken voor jongeren om ook te genieten van duurzaamheid en tegelijk hun steentje bij te dragen.

Het klopt waarschijnlijk wel dat doemscenario's juist ontmoedigend werken. De mensen gaan denken: "Het is toch om zeep, we kunnen het maar beter verder mee om zeep helpen." Daar moeten we minder op inzetten. We moeten niet te veel improviseren. We moeten – daar geef ik u gelijk – de goede praktijken belichten. We moeten de mensen motiveren en stimuleren om er samen iets aan te doen. Het mag geen zaak worden van enkelingen of bepaalde groepen. We moeten er allemaal om bekommerd zijn. Daar moeten we verder aan blijven werken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.